

EESTI NOORUS

NOORSOO
KULTUURI
AJAKIRI

ILMUB
ÜKS KORD
KUUS

TELLIMIS-HIND:
1 aasta peale Kr. 1.80
1/2 aasta peale " 1.—
1/4 aasta peale " 0.50

KUULUTUS-HINNAD:
1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 lehekülge . . . " 15.—
1/4 lehekülge . . . " 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, LOSSI PLATS 4

Nr. 9

NOVEMBER

1929

• Eesti noored Argentiinas.
Grupp ÜENÜ Argentiina osakonna liikmeid.

SISU: Noorus ja politika — O. Ibius. Mõningaid mõtteid — Linda Laarman. Muljeid Soomest (iärg) — A. Meikop. Rahu nimel — Eduard Jürisson. Eesti noored Argentiinas. ÜENÜ osakondade töomailt. Quo vadis? — Torgla Pilte, kuulutusi.

Noorus ja politika.

Enam ja enam kipuvad poliitilised*) voolud ja tegelased haarama oma mõju- piirkunda majanduslikke ja kultuurharidus- likke koondisi. Nii pyytakse kõvendada seljatagust poliitiliseks võitluseks.

Noorsugu pole selle man jäet kau- geltki „hääsoovliku“ hooldusest. Kui sel- liseid tegelasi tavaliselt huvitab vähe või mitte sugugi noorsoo kultuuriline enese- arendamine, siis poliitilise suuna näitami- sel ollakse vägagi agaraid. Siin näeme parteide noorte osakondade loomist ja ppyet sisse viia oma partei hegemooniati noorte omagi ühinguisse jne. jne.

Kui see tegevus pole annud siiski loo- det tulemusi ja politikamehi on sunnit kurtma nii meil kui mujalgi noorte poli- tilise passiivsuse üle, siis on selles kaht- lemata suurel määral syydi parteid ise oma dogmade ja fanatismile rajat taktikaga.

Kasvav pyye mõjutada noori poliitiliselt sunnib astuma lähemale sellele kysimusele, olemaks teadlik poliitiliste mõjutuste ilm- sikstulekul nende häist ja halvadest kyl- gedest.

Milline on noorsoo seisukohalt õigem —kas aktiivsus või passiivsus poliitilises elus?

Siin peame vaatlema poliitilisest elust osavõttu yldisel kujul, s. o. sidumata seda yhegi parteiga ja teisena poliitilist tege- vust partei liikmena.

Poliitilisest elust osavõtt, vähemalt tut- vunemine poliitilise eluga on soovitav ja isegi yhiskundlikuks kohustuseks. Demo- kraatlikus rahvariigis on iga kodanik riig- ielul juhte. Ent see juhi osa muutub ampelmanni ja narri osaks kui puudub aru- saamine yhiskundlikku elu juhtivaist voo- ludest ja nende tõekspidedest. Siis jook- takse lööksõnade ja ylespuhut lubadusi järele ja juhust saab vaid yksikute sageli isiklikes huvides teotsevi partei tegelasi „juhitav“, kes suudab veel „näha“ vaid läbi „oma“ partei värvit prillide.

Riiklikust elust arusaamiseks pakub meil esimesi algmeid juba algkool koda- nikuõpetuse kaudu, ent lastel algkoolieas

pole veel kyllaldasthuvi yhiskundlike kysi- musi vastu ja seegi vähene materjal jääb enamail juhtumeil ainult „tuupimiseks“, kadudes pääle õpetajalle „ylyesytlemise“ peagi jäljetult. Suurim hulk astub aga ellu algkooli haridusega. Nii on tarvilik vabaharidustöös pöörata tõsist tähelepanu poliitilisele ja yhiskundlikule kasvatusel. Eriti teravalt seisab täisealiseks saanud noorpölv selle vajaduse ees, kui tarvis on enamaltjaolt juba hilja hakata koguma teadmisi. Neid tuleb koguda varem ja selleks ajaks jääb nii siis aeg algkooli ja täisea vahel, s. o. sama aeg millises eas noori on enim noorte orges.

Hoopis iseasi on liituda mõne par- teiga. Poliitilise partei piires yhiskundlike vooludega tutvunemine ei paku kunagi nii palju positivseid tulemusi. Partei ppyab kasvatada sõnakuuljaid parteiliikmeid, kes jälgides partei dogmasid nende eest võivad võidelda fanaatiliselki, ent ei kõlba juhti- deks iseseisva arusaamise piirat olles. Parteidel on yhist usuliste koondistega: oma tõekspidede ainuõigeks pidamine, juhtide jumaldamine, sallimattus teisitimõ- lejate suhtes jne. Kõik nad lubavad maa- päälse paradiisi, ent nende lubaduste teos- tamisvõimalused põhjenevad ikkagi enam usul kui kaineil järelekaalumisel. See kasvatab kitsarinnaliseks. Noor kes asub kohe partei mõjude alla, ei oma veel isik- likke arusaamisi ja veendumisi yhis- kundlikust elust ja nii tähendab talle par- teisse astumine esmajoones alistumist vöör- rastelle mõjudelle. Siin kaotab ta otsimi- se ja valiku vabaduse — suurima vabadu- se. Tast oleks võind vahest saada uute teede avastaja, juht; parteisse astunult veel syvenematult yhiskundliku elu nähetesse kaotab ta selleks igatahes lootuse, sest juht peab nägema yle muude, peab näge- ma uusi teid, parteid aga kasvatavad kesk- päraseid olemasolevaile oludelle kohaseid liikmeid. Neil kaalutlusil ei saa pooldada noorte liitumist yhegi parteiga.

Yhingu seisukohalt on sellesse partei mõ- jude sissetoomine väga riskantne. See toob endaga kaasa lahkkelisid ja halvab niiviisi tegevus muil aladelgi. Palju kul-

*) Autori kirjaviisi.

tuur- ja majanduslikke ylesandeid on aga yhiseid kõigile vaatamatta parteilisele erinevusele ja pole õigustet neid ohverdada mõnele parteile, kes tavaliselt isegi selliseist katseist midagi ei võida, sest poliitilisse sõiduvette sattund hariduslikud koondised, eriti vähese tegelaste arvuga kylades, näitavad kalduvust sellises katses hävinemiseks. Mõned YENY osakundigi teavad sellest juba hoiatavaid mälestusi (läks ju kas või viimati likvideerund Poli Perakyla osak. ohvriks poliitilisele intriigele!)

Nii siis kokkuvõttes: poliitilise eluga tutvunemine on noortele tarvilik, aga see syndigu väljaspool parteisid ja ärgu lastagu partei mõju maksvuselle yheski noorte yhingus, kyll aga on soovitav, et noorte yhingud pakuksid noortele kaasabi yhiskundlike vooludega tutvunemiseks partei-

dest sõltumatult. Selleks võiks kasutada õpiringide meetodi. Tuleb tutvuneda objektivselt ja erapooletult kõigi poliitiliste maailmavaadete ja yhiskundlike vooludega. Hoiduda seejuures kuidagi õhutamast lõkkele poliitilisi kirgi. See isenesest hell aine nõuab tegelasilt selget arusaamist ning ajalikust, siis kaotab ta oma kardetava iseloomu yhingu suhteski.

Meie eesmärgiks ärgu olgu seejuures parteidele kitsarinnaliste kaasajooksikute kasvamine vaid laiarinnaliste yle oma partei piiride nägema ulatavi juhtide arenemiseks kaasaitamine, et meie poolt mõjutet noorpõlv kord yskõik millises parteis tegeledes viiks sinna endaga kaasa ausa poliitilise võistluse ja võitleks huumaansete ja valit vahenditega.

O.Ibius.

Mõningaid mõtteid.

Linda Laarman.

On tähele pandud, et suurile ajajärkele ajaloo järgneb paratamatult langus ehk parimal korral kivinend seisak. Ärkusajale järgnesid epigoonilised aastakymned, millal pyyti vaid kuidagi hoida alal endist vaimustust ja endiseid ideid. Samuti saabus „Noor-Eesti“ tormilisele, ideeküllasele liikumisele praegune passiivsus noorsoo ridades, mingi haiglane, lootusetu ükskõiksus.

Palju on räägit, palju kirjutet, „Noor-Eestist“, teda toodud eeskujuks meie noorile, meid ergutet ja laotud kohustusi meie sydametunnistusele, ent nood sõnad on jäänud vaid hyydjaks hääleks kõrbes. Ei suudeta ikkagi olla rohkem kui passiivne. Nagu pilkena paistab meile minevikust „Noor-Eesti“, ta on muutund ilusaks muinasjutuks. Kui leidub aga mõni yksik tegevusvõimeline ja ideeline isik hulga seas, kes igatseb kogu oma olemisega tagasi sinna muinasmaile, mis oli minevikus vaid natuke rohkem kui paarkymmend aastat tagasi — siis halvab teiste leigus ja loidus ka selle yksiku tegevushoo.

Suur õpilaspere yle terve maa, kellele vaadatakse lootusega, kes peaks olema

tulvil elujõust ja kavatsusist, — ei vääri neid lootusi, ta ei tahagi midagi saavutada ega pyya midagi väärtuslikku, vaid elab oma raugaelu, andudes tyhiseile lōbudele ja ajaviitele.

Selle etteheite peavad ärakuulama vist kyll esijoones linnade, eriti Tallinna õpilased, kuigi nad ise süüdi pole selles, et neile säälmilt kätte antakse igasugune ajaviide, kinod ja muud lōbustuskohad. Sellest küljest vaadatuna võivad kyll maa ja alevi keskkoolide õpilased palju õnnelikumad olla: nemed peavad ise looma endale ajaviite, ise otsima kohase väljenduse oma hingeihadele. Seepärast leidub kyll maanoorsoos palju rohkem elutahet, idealismi ja jõudu.

Noor olla tähendab elada seesmiselt yle iga välist muljet taltsutamatul jõul, tormiliselt. Meie noorsugu aga võtab elu sellasena, nagu ta sylle veereb, ei ole tahet juurdlemiseks, ei esitata yldse probleeme, seda vähem pyytakse leida neile lahendusi. Meie ei vääri oma nime-tust — noorsugu. See mõiste on hoopis teisiti defineeritav, kui meie noorsugu,

tema iseloom, — see oleks midagi kytkestamatut, täis julgust ja ettevõtte taht. Kuhu jääb meie püüd ülespoole, paremusele, sest ometi peaks olema suurim ideaal, jõuda kaugemale, kui jõuti enne sind, olla täiuslikum ja väärtuslikum, luua progress. Ent kui pole tõekspidamisi, pole ideaale, pole ilmavaadet, üks päev on sarnane teisele, — tyytavad lõbudki siis viimaks ning asenduvad seletamatu tyhjustunde ja nukrusega.

Iga tugev ja korraldet seisukord kaldub tarretuseni, surnud korralikkuseni, uuesti ärgand elujõud leiab olemasoleva vormi kui köidiku. Kerkib esile rahutus, mis pyyab pääseda hävitavast tarretusest ja see ilmneb revolutsiooniliste, julgete väljendustega. Selles seisab noorsooliikumine.

Meie kohusetunne enda vastu juba peaks andma meile tõuke liikumiseks edu suunas. Kui olekski ehk alguses suur arv mõttetult kaasajooksjaid, siis aegajalt ehk siirduks nendegi mõtteilm paremusele, vabaneks hävitavast lõbutahtest. — Paljud arvavad noorsooliikumise olevat midagi sellist, mis ei paku isiklikult midagi, kus töötades võid vaid teistele kasulik olla. Kardetakse anduda yhiskunnale, ollakse niivõrd oma isiku kyljes. Ometi aga võib just sel teel saavutada rahuldust endale rohkem, kui mujal.

Kindlasti leidub hulga keskel yksikuid, kes on kypsed oma ylesandeks, kelles peitub salajane, ebamäärane liikumistung, tahe tegutseda, kes ihkavad väljendust oma seesmisele rabelevale minale. Ja et neid yksikuid rohkesti on, olgugi laiali pillat yle terve maa, näitab juba nende elutahtekyllane organisatsioon — YENY. — Ent sageli on traagiline nende yksikute seisukord just seetõttu, et nad yksi on. Neil puudub paljudel juhtumitel tegutsemisvõimalus, selle tahtegi halvab ylejäänute passiivsus, tihti halvakspaneve kohtlemine. Ja kui leidub hulga seas kaks-

kolm sellast erandit, kes katsuvad panna kõik oma jõu idee teenistusse — mis võib olla kurvemat. kui pettumus töö tulemusis . . . ?

Meie kool ei anna kaugeltki rahuldust noorsoo nõudeile. Ta jääb kuivaks teadusteammutamis-salveks, millest ometi kylalalt pole arenevale inimesele. Oleks tarvis vastuseid esiletungivaile kysimusile, et neid aga saada, selleks peame tegutsema ise.

Ja kas pole see nii, et kui mõne sytitava yleskutse järeldusena ehk lihtsalt uudsusel kaasa tõmmatuna lubavad 60 õpilast kooli kohta anduda agarale tegevusele, siis kuu aja pärast too arv on langend 15-ni? Ehk kui vaadata mõne innuga asutet kirjandusringi tegevust: vaidluskoosolekud on vaiksed, sääl ei võeta sõna. Tegevaiks isikuiks jäävad ikka vaid yksikud, ikka jälle refereerivad samad isikud. . . Muutub ju referendile vastumeelseks alati esile tuua vaid oma mõtteid ja isegi yht arvustavat märkust mitte kuulda. See on valus pettumus, äratab tuska kõige vastu, sellest tekib pessimism. Teha asjatut tööd, tagajärjelt, siis ei tekita see töö ka iseendas enam rahuldust. Mõnikord töötades mõne referaadi kallal tunned seletamatut rõõmu oma individuaalsete mõtete väljendamisest, ent kandnud selle ette mõnele haigutavale inimesele, nähes, kuis needki lahkuvad vaikides — siis asub hinge suur viha ajajärgu vastu. On tung astuda võitlusse selle tarretand kylmusega, lõhkuda ykskõiksust, purustada see noorte raukade relv. Kui tunned peituvat endas sydame ja mõtte julgust, siis oleks tarvilik ka jõu- ja sõna julgus, mis sageli puudub. Need viimased aga on vist anded, mitte voorused.

Võidelgem kätte noorusele elurõõm, aidakem äratada uusi sihte neis, kes lootusetult eksimuis elavad! Saagu elujõuliseks noorsooliikumine!

Muljeid Soomest.

Järg 3.

A. Meikop.

Esiolgselt kavatsusest, piirduda vaid pidustuste küllastamisega, tuli loobuda. Hra Karhula j. t. Satakunna noorustöö juhid ei lasknud meid enam valla. Tuli alluda satakunna ülevoolavale lahkusele ja asuda üksikasjalisele Satakunna tutvunemismatkale.

Auto tüüris esmalt lähedasse Kiikka algkooli, kus juhatajaks praeguse Satakunna noorustöö agaramaid töomesilasi, Satakunna Noorsooliidu sekretär hra K. J. Hanhijärvi. Siinkohal sobib mainida, et Satakunna noorustöös õpetajaskond on olnud ja on praegugi eriti väljapaistev. Õpetajad V. Oksanen ja V. Ahlgrén on olnud selle alustajaid ning hiljem figureerivad siin juhtival kohal õpetajate M. Alpiranta, E. Tuompo, I. Ikonen, K. Snellmann, V. Pohjanoksa j. t. nimed. Sama agar on olnud üliõpilaskond. Satakunna noorsootöö juhtide nimestikus leidub üldsoomelise kuulsusega akadeemilisi nimesid nagu: prof. E. V. Setälä, helilooja Aksel

Punkaharju, Soome ifusamaid maastikke.

Törnudd, prof. Heikki Ojasuu, maist. Arvo Inkilä, kunstn. J. Karhula j. p. t.

Hra Hanhijärvi lahkeil seletusi, võisime tutvuneda sügavamalt soome rahvakooliga. Olime senini külstand ju mõnd seminari ja algkooli, siin selgines veel mõndagi. Võisime saada koostatud ülevaatliku pildi soome kooliludest.

Võrreldes meie algkooliga näib soome oma ennetõige traditsioonirikkam ja rahvalikum, imedes endasse agaramalt

ümbruskonna liha ja verd. Soome kool seob end koolialgatuste jätkamisega väljaspool kooli kui ka õpetaja isiku kaudu tihedalt ümbrusoludega. Põhjamaail levinnud vabaenesearendus on ka Soomes väärilisel kohal ning soome rahvakooli üks ülesandeid ongi noori juhtida noorsooühingute, õpperingide, koduümbruse uurimise ja raamatukogude juure. Kui meie koolimasinas sageli tundub asutamisaegset kunstlikku liigliha ja preispärast bürokraatiat ning ta pahatihti tahab olla liig akadeemiline, liig eluvõõras — tegeleb sinne õpetajaskond igasugusis noorsookoondusis ning ka kool tunneb enam huvi praktilisile elukõikumisele. Kool on seotud mitmesuguste praktiliste õpperingide, klubide ja ühingutega. Siingi on näiteks kolme valla (Tyrvää, Kiikka, Karkku) koolide ümber muuseas 20 põllumajanduslikku õpperingi (tulundusklubi) 218 osavõtjaga, kelledel kasutada üle 2 hekt. maad. Juhivad peaaesjalikult õpetajad. Ent leidub muidki lugemis-, kõne-, käsitöö-, kodu uurimise-, tervishoiu-, karskuse j. m. ringe, kooperatiive ja hoiukassasid ning pea igal õpilasel on oma isiklik hoiuraamat. Kehvematel õpilastele annetavad kohalised ühispannad ülejääkidest hoiusumme. Käsitöö on üldiselt suures lugupidamises (juhiks tähelepanu siinsse seinavaipade — ryyjyde — kudumisele, millised meie rahhas maksavad sadasid ja tuhandeid kroone ja raumalaste pitsikudumiskunstile — 1400 eriliiki pitse — kui ka mäeskäsitööde — eeskätt mööbli ja rauatööde üldisile oskusele) — ning käsitööklassid üllatavalt hästi sissesetatud ja tööriistadega varustatud. Harjutatakse ka aiatöös, majapidamises (ka roogade valmistamises on satakunnalased tõsised kunstnikud. Pea igal talul on oma erijuustud ja viljeldakse muid „oma“ või „kohalisi“ roogasid) ja muis praktilisil oskusi, olgugi et paljudel kaljude otsas kükitavil koolidel täiesti puuduvad need võimalused, mis meie maa-koolidel agraarreformi kaudu saadud koolimaade näol olemas. Üldiselt on soome kool stabiliseerunud ja on tal rah-

E E S T I N O O R U S

va lugupidamine. Haarab ta last elulisemalt teda ka mitte koolist lah- kudes valla lastes. Nagu vastavates semi- narides (Kuopios, Jyväskylä, Raumas) jäl- gida võisime, on ka õpetajate ettevalmis- tus hoolikas ja praktilisile oskusile palju ruumiandev. Eriti eeskujulik ja haarav näis käsitööõpetuse ettevalmistus, nagu se- da ka tõendas autoriteetne reisikaaslane Tallinna sem. käsit. õpet. hra O. Tanne- baum.

Edasi pakub end kooli naabruses asuv lahke peremees oma autoga meid juhtima ning tasuta küüdisõit meie lahkete saatjate kunstnik Karhula ja hra Hanhijärvi saatel jatkub kärestikurikka Satakunna elusoo- ne, Kokemäe jõe, kaldamaid kaudu Pori poole.

Avastuvad soome vanemad ja varaka- mad kultuurimaad, lääne-euroopalise tasa- pinnaga külaelu. Ida- ja Kesk-Soome lõp- matute järvmaastikkude ja otsatute mets- sade asemel näeme vahelduvaid niite ja metsamaastikke ning pisijärvede ümber inimkäte loodud viljelusmaid. Vahelduvad uhked elumajad, viljapuaaiad, suvilad, kas- kede alleed... Rohked avalikud ehitused: koolimajad, vallamajad, kirikud, sanatoor- iumid, rahvamajad, pangahooned, tööstus- hooned ja muud ehitised ilmutavad juba arhitekti stiilset kätt. Taludelgi on oma kindel ehitusilme ning värvi on igalpool ohtralt olgu see siis taluomaniku tallihoone või arvurikaste torparite (popsnikkud) ait või saun.

Piirkond (Turu ja Pori läänid) on Soo- me parimaid põllumaid. Selgub see ju vil- jeldava maa vahekorra-stki muu maaga. Nii on:

	Turu ja Pori läänis	Mujal Soomes
metsamaid	76,8 %	90,3 %
põllumaid	19,9 "	6,1 "
võsamaid	1,8 "	1,9 "
heinamaid	1,5 "	1,7 "

Põldu haritakse hoolega. Viljad on võrdlemisi (ütleksin võrdlemisi, kõrvutades meie Kesk- ja Lõuna-Eesti viljavälju) ilu- sad, peenar-põllud hoolikalt haritud ja rammutatud. Teadlikust tööst kõnelevad ilusad juurviljad ja suured kompositsiooni- kud. Põllutöö on viimase võimaluseni meh- haniseeritud. Olgu künd, külv, heinatöö, viljapeks, sorteerimine või kraavipuhastus — kõik sünnib masina abil. Põllupidamine

on täiesti kohandatud karjapidamisele, mis selgub ju põllu kasutusestki. Nii on siin Turu ja Pori läänis põllumaast:

heina all 42,9% odra all 3,8% haljastoidu all 0,4%
kaera „ 25,1 „ kartuli „ 2,5 „ segavilja „ 0,4 „
talivilja „ 12,0 „ herne „ 1,0 „ kiutaimete „ 0,3 „
kesa „ 10,2 „ loomat.j. 1,0 „ muu „ 0,3 „

Heinakultuur on kõrge. Näed kultuur- heinamaid ja karjakopleid, mida rammuta- takse virtsaga ja kompostiga. Haljaskesa on üldiselt tarvitusel ja ristlikein näib ilu- sam ja vastupidavam (näidati kuni 8-aas- taseid ristikeinavälju) kui meil.

Rohke heina kasvatamise tõttu on ka karjad arvurikkamad kui meil. Popsnikku- del 5—10 ja talunikkudel 30—40-pealisi- sed karjad on tavalised. Figureerib pääasjali- kult Lääne-Soome uhke tõukari. Karja on hoolega arendatud ning leidub siin (P. ja T. läänis) 57 kontrollühisust. Võrku kuu- luv parim 204-lehmaline ühisus on saanud keskmiselt lehmast 3356 kg. piima ja 132 kg. võirasva. Puhas laut on üldine ning silotoidu küsimused (keegi soome insener on teinud leintise, mida praegu veel hoi- takse salajas ning mille abil võimalik isegi heina toorena alal hoida) üldiseks kõne- aineks. Et põllupidajaist 60—70 protsenti väikemaapidajaid, on ka kanakasvatus are- nend ja uhkeid kanalaid leidub ohtrasti. Taludes on sisse sääatud r a a m a t u p i d a m i n e. Hoolikamais taludes peetakse veel eriraamatuid karja, sigade, kanade ja kät- sepõldude kohta. Metsa üle peab raama- tuid eriteadlane, kes 10—20 talu kohta ühine.

Möödume Huittiste umbes 1000 elanikuga kirikukülast. Külas on 2 alg- kooli, üks keskkool, 3 pangamaja, 2 seltsi- maja ja muid ehitusi. Suurtalud ise, oman- datud ju 1850. aastate ümber, sarnanevad (vähemalt ehituslikult), meie väikemõisa- tele. Autosid liigub igas kandis ning suu- red postid loetlevad 5—6 omnibussi liini.

Järgneb Huittiste ühismajereid, mis üks suuremaid Soomes. Päevane piima läbiajamine 25—26.000 kg. Keskmiselt valmistatakse siin 15 tünni võid päevas ning hiigla ulatusega keldri adudes valmi- neb juusturattaid 500.000 soome marga väärtuses. Meiereil on oma laboratoorium ning sigalas 200 peekonsiga. Ehitus on maksnud üle 5 milj. S. marga ning ümbrus-

konna karjapidajate ühisettevõtte. Viimaste jõukusest kõneleb asjaolu, et ehituskulud juba esimese aasta jooksul algatajate enda väljamakstud.

Autojuht tüürib ühele ilusale sissesõidule. Peatume Lääne-Soomes ehk Huittiste rahvaülikooli ees. Asutus asub ilusas Kokemäe haru, Loimi jõe sopis ja töötab juba 37 aastat, olles esimesi rahvaülikooli Soomes. Selle aja kestel on siit käind läbi 1900 noort, lisaks suvekursuslased. Praegugi on siin paarkümmend Satakunna näitsikut tegelemas ja töötamas aiatöö, käsitöö ja majapidamisalul. Juhataja Tuompo, kogu Satakunnas hinnatud

sama r. ülikooli ainelisel vastutulekul prl. Linda Laarmann Valgjärve osakonnast). Lahkume taas lauluhelidel, ent mitte kaugemale.

Auto peatub ühe sinise agarama maa- pidaja E. Heikila (ka talu on selle nime- line ja kannavad siinsed talud tavaliselt ka peremeeste nime) talu ees. Nii vana pere- mees kui ka ta lapsed (vist 2 poega ja 4 tütart) on olnud r. ülikooli õpilasi. Talu on kõigiti eeskujulik. Valged heledavärvilised ehitused mahutavad hulga ruume, võõras- tubade, s'ülse sisseseade, antiikesemete, maalide ja kiiktoolidega (soome talude lemmikmööbel). Vanematel on koguni eral-

Koselaskurid Soomes.

ja armastatud noorustöö juht on mõned kuud tagasi täies töövõimes — räägitakse ületöötamise tagajärjel — surnud, ent vastuvõtt leinariius lese, õpetajate ja õpilaste poolt on üliarmas. Tutvuneme majapida- misega ja lahke pereema, majapidamisõpe- tajate ja õpilaste poolt kostitakse meid marjade, kookide ja kohviga. Asutuse juh- timisele isa jälgedes asub poeg, kes hiljuti sooritand magistri eksami ning kelles ÜENÜ juubelpidustusil Tallinnas võisime tunda tõsist hõimlast ja eesti sõpra. Prae- gu viibib ta õppereisul Taanis. (Vahepää- l on asutus juba energiliselt tööle asunud ning on käesoleval aastal tema arvurikka õpilaste kogu hulgas ka kaks õpilast Ees- tist. ÜENÜ keskjuhatuse vahetaliitusel ja

di elumaja antiiksisustusega. Ruumid on lilleküllased, linoleumpõrandatega ja hiil- gavad puhtusest. Talus on elektrivalgus- tus, oma veevärk, mustaveetorustik ja vee- klosetid. Sidenä välisilma vahel teenivad auto ja telefon. Talul on üle 200 hektari maad, sellest 46 hekt. põldu ja üle 100 hekt. metsa all olevat kivilaljustikku, 33 lehma, 5 hobust, traktor, oma inimesi 8, võõraid 5. Lehmade piimaand 3300 kg. ümber, rasvaprotsent 4,2, kõik L. S. tõu- kari. Kanalas on 200 kana ning puhas sissetulek kanalast juunis 1400 soome mar- ka. Ei puudu muidugi ilus viljapunaed ja väike ilupark, kuna talu suure hoolega kaljude vahele rajatud männik raamib. Kä- sil on parajasti uue tsemendist silotorni

ehitus. Peremees on üks agaramaid ümb-
ruskonna kultuurtegelasi ja rahvaülikooli
toetajaid. Muidugi ei pääse meie taas
maitsvast kohvist ja kookidest lahkete pe-
retütarde hoolitsusel.

Liigume edasi K o k e m ä e suunas. Tee
veeres, suure kiviehitise all, näidatakse va-
na ja väikest puust kaubaaita, kus esimene
ristiusu tooja, piiskop Hendrik 1154. aastal
jutlustanud. Siis olla siin asunud Telje
linnakene. Ent aastate jooksul on meri ik-
ka enam ja enam taganend ja praegune,
kolmas, kord mere kaldale rajatud Pori
linn, asub tegelikult taas juba 30 kilomeet-
rit merest kaugemal.

Peatume Tulkkila kirikukülas. Meie
arusaamise järele kas linn ehk vähemalt
alev. Trükikojad, pangad, keskkoolid, hai-
gemajad, lastekodu, võõrastemaja, söögi-
majad, kohalise ajalehe „Lalli“ toimetus
— kõik on siin olemas. Ei puudu ka uulit-
sad ja linnapärased kõnniteed. Söögima-
jas kostitatakse meid muu seas Satakunna-
mail armastatud „pitka piimaga.“ Erilise
hapendamisviisi tõttu saadakse piim nii
venivaks, et sellest niite tõmmata võiks
ning naljatades nimetataksegi Satakunnat
„pitka piima“ („piim“ tähendab soomekee-
les haputpiima, kuna rõõsk piim on „mai-
to“) maaks. (Järgneb.)

Rahu nimel.

- Eduard Jürisson.

Sõja ja rahu küsimused on küllalt täht-
sad selleks, et eesti vaba noorsugu oman-
daks siin selged ja kindlad seisukohad.
Seepärast leiab Rich. Peedovi kirjutuse
„Noorsugu ja rahuaade“ eelmises „Eesti
Nooruse“ numbris olevat teretulnud. Mui-
dugi ei saa ma ühineda tema seisukohta-
dega ja tõekspidamisega, kuid loodan,
et „Eesti Nooruse“ toimetusel on võimal-
lik diskussiooni korras avaldada poolt- ja
vastuväiteid ning seega praegu kogu maa-
ilmas päevakorras olev küsimus leiab ka
meie noorsoos vajalise valgustamise.

Usun, meie noorsoole ei ole kasuks
kui mõni propageeritav idee temale „pähe
pista“ vaid ära kuulates poolt- ja vastu-
väiteid, noorsugu ise peab leidma selle
õige. Mitte propagandat vastu võtma,
vaid ise oma parema arusaamise järele
oma vaated ja seisukohad välja töötama
peame me, kui tahame omada kindlat
isiklikku ilmavaadet mõnes küsimuses.
Seepärast: kuulatagu ära ka teine pool!

Raske on praegu hakata advokadiks
MARSILE kui tunneme veel teravalt sõja
tagajärgi ja igal sammul näeme invaliide.
Kuid R. Peedovi kirjutus vajab korrek-
tiive ja tema poolt üles seatud põhimõt-
ted ei või jääda nooruse seisukohtadeks
— rahu nimel.

See kõlab paradoksina, kuid ometi
kõnelen ma rahu nimel kui vaidlen vastu
hra R. Peedovi seisukohtadele.

Patsifistlikul, rahu propageerival liiku-
misel on selja taga õige pikk minevik, nii et
sealt leiame väga kasulikke õpiseid. Ka
patsifistlikus liikumises valitseb „sõda“
— lüüakse lahinguid küsimuse pärast, kas
on lubatav kaitsesõda. Ja selle küsimuse
pärast läks lõhki rahvusvaheline rahubü-
roo Bernis, kui maailmasõja ajal seal tek-
kisid vaielused Belgia erapooletuse rik-
kumise ja belglaste vastuhakkamise hin-
damisel. Leidus patsifiste, kes ei taht-
nud õigeks tunnistada belglaste vastuhak-
kamist sissetungijatele.

Kuid kogu maailma patsifistlik liiku-
mine nüüd siiski tunnustab vägivalda vägi-
valla vastu — sõja algataja rahule sundi-
miseks. Vastupidine seisukoht oleks ab-
surdne ja saaks kardetavaks kogu tsivili-
satsioonile.

Idee peab ikka teataval määral vas-
tama realiteedile, olema teostatav. Kui
ta on lootusetult teostatamatu, siis on see
u t o o p i a. Ja utopia eest ei maksa
võidelda kellelgi, kõige vähem meie kai-
nel noorsool.

Kirjutuse „Noorsugu ja rahuaade“
autor hurjutab m i l i t a r i s m i, mis meil

valitsevat. Ta märgib, et omame noorsoo militarismi, nagu skoutlus, sõjalised õppused koolides, kasarm, kaitseliit. Hukkamõistetav on koolinoorsoo rakendamine militaristliku vankri ette, noori viiakse õppusele vaid selleks, et „omada“ taposkust, nüüd ristitud kaitseoskuseks. (Minu sõrendus. E. J.)

„Ja vaenlane on samasugune inimene kui oled sa ise“...

Täpselt samasugust juttu kuulsime teatud värvi ajalehtedes enne 1. dets. 1924 a. Raiuti meil valitseva „militarismi“ vastu, kuid see „militarism“ osutus väga vajalikeks rahu ja tsivilisatsiooni kaitseks.

Kas meil on militarismi? — Muidugi on, vastatakse. Skoutlus, kaitseliit, sõjaline õppus, relvad... Kuid minu arvates militarism ei seisa püssides ja sõjalises õppuses, ent mõttelaadis, hingeelus.

Kas talumees, kes peab majas püssi ja tühjendab selle sissetungija rööv mõrtsuka peale, on militarist? Ja kas kogu rahvas on militaristlik seepärast, et ta hoiab tagavaraks relva, õpib seda tarvitama ja tõepoolest ka tarvitab kui tuleb keegi võõras väevõimuga kallale.

Hra Peedov kardab, et juhid võivad tahtejõuetu massi viia uutesse sõdadesse mingi „ülesande“ või „kaitse“ nimel. „Sellele peame oskama vastu astuda,“ ütleb ta.

See on patsifistide-kveekerite seisukoht, mis patsifistliku liikumise valdava enamuse poolt tunnistatud absurdseks ja kardetavaks inimkonnale. Kui rahvas ei taha end kaitsta, kui ta tahab lasta vägivallal käia endast üle, siis võib ju ka kõiki riigikaitseks ette võetud samme paigutada anejalgadesse. Kuid rahva enesekaitse instinkt leiab siin ise õige tee ja see tee on — kaitsevalmis olek.

Militarismist võib olla juttu ainult seal, kus valitseb ka imperialism. Militarism on alati agressiivne, juhitud pealetungiks, teiste maade ja rahvuste allaheitmiseks. Kuidas peaksime ette kujutama passiivset militarismi? Selles, et inimestel on relvad ja nad õpivad neid tarvitama? — Nii kitsalt ei saa tõlgitseda militarismi mõistet.

Eestis ei mõtle vist ükski terve mõistusega inimene teistele rahvastele kallale

tungimisest, ka need „militarismi õhustajad“ mitte. „Noorsugu ja rahuaade“ autor oletab, et juhid võivad siiski viia rahva kallaletungile. Kuid ega me ometi oletuste pärast ei või teha või jätta tegemata samme, millest oleneb rahva saatus.

Ideede ja kõrgete eesmärkide pärast minnakse ise surma ja tapetakse teisi. Mitte üksi sõjas. Kui meie noorsugu leiab, et temal on õigus elada vabalt ja rahulikult luua kultuurivarasid, siis peab ta olema valmis ka tapma, et kaitsta niisuguse rahuliku elu ja töötamise võimalusi.

Õiguse ja õigluse põhjal ei ole kellegi alust meile kallale tungimiseks. Kui roimar tungib inimese elu või varanduse kallale, siis ühiskond peab roimari tapma või tegema ta kahjutuks isoleerimisega. Ühiskonna niisuguse kodukaitse vastu ei vaidle keegi. Kuid kui tungitakse kogu rahva elu ja varanduse kallale, siis ei tohi tappa kallaletungijat, sest ta on inimene! Kuid see inimene, vaenlase iga üksik sõdur peab teadma, millisesse ülekohtusesse avantüüri ta läheb kui ta marsib üle piiri Eestisse. Millega ta siis erineb harilikust roimarist, et teda peab haletsema? Kui rahvas ja sõjavägi ei taha tungida teisele rahvale kallale, siis teda sundida ei saa. Kallaletungiks peab valitsema vastav agressiivne meeleolu. Kui aga sõjaväel on agressiivne meeleolu ja ta tungib teisele kallale, siis millega ta erineb roimarite-jõugust?

Vabadussõda nõudis meilt 4800 inimolevust. Kommunistide lühikesel võimaloleku ajal tapeti Eestis 3900 rahulikku kodanikku. Kas meie rahvas inimelude või kultuuriliste varanduste mõttes oleks võitnud, kui meie oleksime olnud vähem „militaristid“ ja ei oleks hakanud sõdima ja tapma neid, kes sisse tungisid?

Igal rahval on kohustus inimkonna ja kultuuri ees. Me peame praeguse status quo alal hoidma mitte üksi eneste, vaid ka seepärast, et meie peale on langenud ülesanne, olla piiriajaks kaosile, mis idast ähvardab levida lääne. Kord, vabadussõja ajal, me juba säästisime rahu Lääne-Europale — sõjaga. Ja praegugi ei saa mõne sõnakõlksuga inimsusest jne. ümber

lükata tõsiasja, et kaitse- s.t. sõjavalmisolekuga me kaitseme r a h u.

Kui paneme homme-päev relvad maha, koolides sõjalise õppuse asemel seame sisse patsifismi tunnid ja kaitseliidu asemele asutame üle maa rahusõprade ühinguid ühes maakondliste ja kihelkondliste rahupidustustustega, kas siis oleme kindlustanud rahu? Või on siis inimkond saanud kasu?

Vaevalt nädala pärast on siin siis kaos, mis siit levib edasi ja süütab teised maad.

Rahumõtte süvendamine on õilis ülesanne ja meie kultuuriline noorsugu peab ka oma jõu pühendama maailmarahule lähemale püüdmiseks. Kuid see sünnib aastatuhandete pikkuse evolutsiooni teel. Kui muutuvad meie ühiskondliku elu vormid, kui inimesed hingeliselt on uuesti sündinud, siis võime loota kadu ka sõjale.

Niikauaks aga las' jääb kaitseliit ja kõik muu „militarism“ . . . Me ei taha saada märtriiks — utopia eest!

*

Mõtisklused ja hinnangud sõja- ja rahu küsimuse üle on viimasel ajal elavad, nagu see kohanegi pärast sõja ajandile. Rahvasteliit, konverentsid, paktid ja Euroopa Ühisriikide mõtte propa-

geerimine väljuvad patsifistlikkusest. Samal ajal aga leiutatakse õudsemaid mürkkaase, valmistatakse vägevaid miiniristlejaid ning viimistletakse sõjalist õppust. Ühelt poolt hüüdsõna: „Maha relvad!“, teisal toonitatakse vajadust kaitsevalmis olekuks, leides et „igavene rahu vaid surnuaial“ (Leibnitz). Iga sõda viivat lähemale inimsusele. Aegajalt ummikus kopitav elu vajavat verist puhastustuld. Nii mainitakse. Või jälle: iga sõda on sama, mis inimsöömine, ja et seda kaodatakse, peab kaduma ka sõda. Vaja võita massi alateadlik psükoloogia, mis sageli sõdade põhjus.

Maailmasõda kõneleb arvudes — 12.996.571 surnut, 5.669.000 invaliidi, 16.257.000 haavatut, 354.942.000.000 kr. varanduste häving ning 782.181.279.047 kr. otsekoheste kuldena.

Sõja- ja rahu küsimus on saanud noorsoo seas elavalt käsitatavaks. On sõdade kulud väärt sõdadele järgnenud sotsiaalseid uuendusi, võidab või kaotab inimsus sõdade läbi, milline tee viib lähemale püsivale rahule? Toimetus loodab, et need ja neist tingitud küsimused leiavad arukat analüüsimist lugejaskonnas.

Eesti noored Argentiinas.

Kodumaa tänamatus ja kaugete maade meeldivaläikelised väljavaated on viinud viimastel aastatel tuhandeid eestlasi välja kodumaalt. Oma rahvuse alalhoiuks on võõrsil elavatel vajadus oma kooskäämise koha, oma organisatsiooni järele suurem kui kusagil mujal. Nii leiamegi laia maailma paljudes keskkohades (Ameerikas, Austraalias, Brasiilias jne., — kõikjal on eestlasi!) eestlaste organisatsioone. Eestlaste väljarändamise maana Argentiinagi on tuntud. Oma organisatsiooni loomisele said sealsed eluüldpidamise muredest laiali pillatud eestlased mõtlema hakata alles 1. a. sügisel. Et kodumaaga side oleks pidevam, peeti kohasemaks asutada ÜENÜ

osakond, nagu see seni töötas Sao Paolos, Brasiilias (viimane praegu tegutseb Eesti selts „Estonia“ nime all). 3. nov. 1. a. peeti Buenos-Airesis ÜENÜ Argentiina osakonna asutamise koosolekut. Koos oli 26 eestlast. Aluseks võttes ÜENÜ põhikirja töötati välja oma põhikiri, milline üldjoontes taotleb samu eesmärgi lisanudusega, et ÜENÜAo eesmärgiks m. s. on soetada vaimlist ühendust kodumaa, välismaa ja eriti Eesti asunduste seltside ja noorsoo organisatsioonidega. Samuti on ettenähtud vastastikune toetamine tarbekorral. Likvideerimise korral läheb pool varandusest ÜENÜ keskjuhatusele, teine pool B.-Airesi haridusministri käsutusse,

raamatukogu tervelt Arg. riigiraamatukogule. Asutamise koosolekul valiti asjaajav komisjon ajutise juhatusena, kuhu kuulusid hrad H. Jock, A. Allo, H. Holtsman, R. Sõerd ja J. Kaevats.

Kuni käesoleva aasta suveni töötas ajutine juhatus osakonna organiseerimise alal. Muretseti kooskäimise ruumid, rajati oma näitetrupid, orkestrid, laulukoor. Olukord

ÜENÜ Argentiina osakonna jazz-orkester. Vasakult paremale: H. Allo, J. Karro, M. Pujato, A. Allo ja F. Pujato.

ja mõõtmatu vahemaa ei lubanud Argentiinas elavaid Eesti noori kaasa elada kodumaal ÜENÜ juubelpäivi, kuid see sündis nende uuel kodumaal. 20. juulil korraldas ÜENÜAO Buenos-Airesis esimese suurejoonelise peo ÜENÜ 10. a. juubeli ja osakonna tegevuse avamise puhul. „Salon lago di gomo“ ruumes kanti ette A. Tammani 5-vaat. näidend „Kriis“, esinefi karaktertantsude ja omalavastusliku laululise „mustlaste laagriga.“ Tantsuks mängisid kaks oma orkestrit.

Täh. pidu ajaks pidi ühes kodumaa-

laste tervitustega Buenos-Airesi jõudma ÜENÜ keskjuhatusese esimehe A. Meikopi vend. Laev peeti aga sadamas mitu päeva kinni ja nii hilines maale pääsemine. Hra Meikop viis kaasa kimbu eestikeelset kirjandust, mis südamliku tänuavaldusega võeti Argentiina Eesti noorte poolt vastu kui alus ÜENÜAO eestikeelsele raamatukogule. Kohapääl kauplustest eestikeelset kirjandust saada on loomulikult võimatu, seepärast püütakse raamatukogu täiendada sealsete eestlaste käest raamatute kokku kogumisega, samuti kui loodetakse kodumaa edaspidiselegi lahkele vastutulekule. Raamatute annetusi võtab vastu ÜENÜ keskjuhatus.

29. juunil erakorralisel peakoosolekul täiendati juhatus, kuhu praegu kuuluvad esimees H. Jock, abiesimees H. Lepvalts, kirjatoimetaja V. Keiver, laekahoidja R. Sõerd, varahoidja A. Allo. Revisjonikomisjoni valiti prl. A. Pujato, hra H. Allo ja A. Sõerd. Vahepeal osakond pidi vahetama ruume ja asub nüüd kesklinnast veidi eemal. Aadress: ÜENÜ. A. o. Calle Rivera 1999, Buenos-Aires, Argentiina. Tähtsaadetised saata: hra Adolf Allo, Correa Central, poste restante, Buenos-Aires.

27. juuli koosviibimisel andis Argentiinasse asunud hra Meikop kiiduavalduste saatel üle keskjuhatusese tervitused ja raamatud. Osakonna agaramaks tegelaseks on esimees H. Jock, kelle abikaasa alles neil päevil kodumaalt asus teele Argentiinasse, olles seni lugupeetuim tegelane Otepääl.

ÜENÜ keskjuhatusesele saabunud kirjasaadab ÜENÜAO juhatus osakonna eestlaste nimel kõigile kodumaalasile südamlikke tervitusi.

ÜENÜ osakondade töömait.

Aaspere osak. korraldas 3 nov. oma lipu õnnistamise aktuse. Vaatamata vihmassele ilmale oli osavõtjaid kogund 200 ümber. Vaimuliku tallituse (laululehtedega) toimetas Kadrina õp. Beermann, kuna muus osas kõneles Keskjuh. esimees A. Meikop noorte ülesannetest. Tervitusi ja kõnesid ilustasid laulukoori ettekanded pr. A. Nestori juhatusel.

Järgnes. ühine südamlik koosviibimine teelaus,

mille kohalised üliagarad naisnoorsoolased olid tõeliselt kuhjanud kookidega. Peole ja teelauale olid noored kutsunud ka kohalisi põllupidajaid ja vanemaid, kes soojade sõnadega noore osakonna teeneid ümbruskonna arendamisel toonitasid, mille tagajärjel joomine, ulakus ja huligaansus ümbrusk. noorte hulgas kõikidele märgatavalt langenud. Valitses soe ja pinev õhkkond andes omadele ja võõrastele parimaid muljeid.

Üldse töötatakse osakonnas edukalt olgugi, et õpetajad eemale hoiavad ja juhtivast intelligentsist suur puudus. On asutatud laulukoor ja näiterühm, kes hoogsalt ja hästi läbitöötatult ette kandis draama: „Kui torm vaikib.“ On asutatud raamatukogu ja riigilt kooskäämiseks üiritud Kihlevere härrastemaja. Liikmeid on 70 ümber.

Kiltsi osakond mälestas 10 nov. oma 10 aastast tegevust. Ühtlasi toimus samal päeval osak. lipu õnnistamine. Vastav aktus ühes teelauga oli korraldatud endises Nõmme koolimajas, kus ka osakonna avamine 10 aasta eest toimus. Aktuse vaimuliku osa toimetas V. Maarja asetäitja õpetaja, millele järgnes Keskjuh. esimehe A. Meikopi teravituse kõne. Peale suusõnalisi ja kirjalikke terivitusi kohaliste seltside ja ÜENU naaberosak. poolt koguti ühisele teelaule, kus kaastegijaid asutajaid liikmeid ja tegelasi elada lasti.

Kiltsi osakond on algusest peale olnud naisnoorsoolaste hoolitsevais kätes. Asutajad olid preilid Ausendorf ja kohalik õpetajanna E. Karuks, kuna praegusena esinainena osakonna heakäekäigu eest hoolitseb prl. dr. A. Krahe. Kohalik kooliühataja V. Toom võtab osakonna tegevusest aktiivselt osa. Osakonnal on oma raamatukogu, lugemislauad, laulukoor, näiterühm ja orkester. Elavalt on tegevust avaldand ka spordiharu. Juubeliks ilmus oma ajakirja „Meie Mõtteid“ esimene number. Kuuldavasti tulnud kaastööd niipalju, et jatkub mitmele numbrile.

Praegu on järgmistes ÜENU osakondades esimeeste asemel esinainad: Kiltsi: dr. Aliide Krahe, Avispea: Amanda Saage, Voore: Salme Ehrlich, Torma: Mirjam Kriisa.

Ent kirjatöimetaja kohtadel on üle 30 osakonnas naisnoored, samuti leidub ka teistel juhatuskohtadel ohtvalt naisnoori. Viimasel ajal on märgata ka keskkoolide õpilasi ja üliõpilasi endisest elavamalt liitumas noorustõhe.

Oma korrapäraseid ajakirju annavad välja: Kolga-Jaani: „Metsatar“, seni ilmud 14 nr., Käosulu: „Koidikul“, Kiltsi: „Meie mõtteid“.

Osakonna elule tähtsa sammu astus **Valgjärve** osakond omale Valgjärve härrastemaja ja selle juure kuuluva imeilusa samanimelise järve kaldal asuva pargi (11 hekt.) rentimisega. Praegu on maja ümberhindamine käimas, mille järele on kavatsus maja ostu teel noorsookoduks omandada. Praegu on uues kodus võrdlemisi elav tegevus.

Loomulikult ei sobi uut ilusat kodu sisustada inetu ja ebaotstarbekohase pinkmööbliga. Kuna aga pargis sarapuu põõsasmetsa üliohtasti, tuldi mõttele seda kasutada ilusama mööbli soetamiseks. Kava teostati ja selle kohta kirjutab toimetusele Valgjärve osakonna esimees Kusta Hark:

„Valgjärve osak. korraldusel peeti Valgjärves kahepäevane *vitsmööbli kursus* Tallinnast seks siiasõitnud pedagoogiumi käsitööõpetaja ja käsitöökeskseksi instruktoriga Otto Tannebaumi juhatusel. Kursus korraldati eeskätt seama mõttes, et osakonna äsjasaanud kottu odavalt ja maitsekalt istumisesemeid valmistada. Ei piiratud siiski üksnes toolid valmistamisega, vaid tehti ka soovasid, kamina pihke (kodus hää kamin) laudu jne. Kursusest osavõtt oli elav ja tööd tehti suure inuga.

Hra Tannebaumi ilus algatus, sellise töö propageerimise mõttes, leidis maanoortes sooja ja vastuvõtliku pinna. Juba käteõpitud tööd jätkatakse nii Valgjärve osakonnas kui ka juba väljaspool kodudes.

Avaldame siinkohal hra Tannebaumile, kes igalpool väsimata terve päev esemete valmistamiseks kestel osaval käel juhtimas ja selgitamas oli, südamlilku tänu.“

Hra Tannebaumilt kuuleme, et see kursus — vist küll esimene niisugune Eestis — häid tulemusi annud. Eriti haaranud ka kohalise *algkooli õpilased* asjast kinni ning mõned meesõpilased töötanud kogu päeva pea söömata. Kunstnik Tannebaum on kavatsus edaspidi kursust jätkata — siirdudes siis enam välismööbli alale. Tuleks soovida, et ka teised osakonnad niisuguse meeskäsitööala vastu huvi tunneksid. Loodame edaspidi avaldada sellekohaseid materjale O. Tannebaumilt.

Satakunna Lääne-Soome rahvaülikooli sõitis Valgjärvest osakonna kirjatöimetaja Eesti Nooruse lugijatele tuntud prl. Linda *Laarman*, kus hoolimata suurest pakkumisest eesti jaoks hoiiti vaba koht. Peale prl. Laarmani on seal veel üks meesõpilane Narvast.

160 osakonda ÜENU-l. Ikka enam leviavad ÜENU ideed. Kui l. a. lõpul oli ÜENU-l 142 osakonda, on nende arv tänaseni tõusnud 160 peale. Viimasel Esitava Kogu koosolekul kinnitati 13 uut osakonda nende seas viimati asutatutena Elva, Viljandi ja Siimusti (aadr: Jõgeva kaudu). Peale nende on veel juure tulnud *Liiguste* ja *Mädapea* osakonnad Virumaal. Esimene neist asub Aaspere vallas, aadr: Aaspere p. ag. Liiguste. Teine Mädapea algk. Rakvere kaudu. On rõomustav nähe, et kooliõpetajaskond on asunud noorte organiseerimisele, kuna seni on kurdetud, et õpetajad pahatihti on koolistlahkunud noorsootöö suhtes liiga passiivsed. Kümneskonnas kohas on praegu veel ÜENU osakondi rajamisel.

ÜENU Aruküla osak. algupäivilt.

Looduslikult ilusas Arukülas seltskondliku tegevuse alal haigutas tühjus. Polnud ühtegi vaimlise kultuuri alal tegutsevat ühingut. Eriti noortel puudus koht ja koondu vaba aja kasulikult möödasaatmiseks. Ainsaks koonduspäigaks oli raudtee peatuskoht, kuhu koguti rongide läbisõidul meelelahutuseks ja ka omavaheliseks kokusaamiseks. Sarnase tegevuslageda olukorra tõttu polnud haruldased isegi kake-lused külavahelistel olengutel ja mujal.

Haridusliku organisatsiooni ellukutsumiseks peetud üksikutel nõupidamistel polnud tagajärgi, kuni 1927. a. alul aktiivsemalt asuti asja juurde. Tehtud eeltööde ja laialisaadetud kutsete päale kogunes 13. märts-

sil 1927. a. üle 50 isiku, kes pääle selgitava kõne organisatsiooni ellukutumise tunnistasid üksmeelselt vajalikuks. Tutvudes vastavate põhikirjadega peeti kohasemaks asutada ÜENU osakond, millise organisatsiooni tegevussihid kõige vastuvõetavamad ja kaugemale ulatavamad. Valiti

V. Laurisson — Aruküla osakonna asutajaid ja esimese juhatuse esimees. Ülal vasemal: T. Orgussaar — orkestrijuh, paremal: J. Kukmann — laulukoori juht.

ajutine juhatuse (esimees V. Laurisson, kirjatoimetaja E. Roost, laekuriks A. Steinberg ja liigeteks prl. E. Steinmann ja H. Lagle).

Osakonna liikmete arv tõusis lühikese aja jooksul 80 pääle, kuna esimese tegevusaasta lõpuks oli see arv juba 106.

Asutamisel ja ka esimese tegevusaasta alul leidis osakond peavarju Aruküla turbatööstuse ruumes, kuni avanes võimalus — koolimajja rännata, kus praegu asub ja ka tulevikus tegutseda kavatses.

Agara töö tõttu algasid hoogsat tegevust põhikirjas ettenähtud tegevusharud — asuti kohe näidendite õppimisele, pidude korraldamisele jne.

Pidades silmas muusika ühendavat mõju, asuti ka kohe orkestri soetamisele. Mõnekuulise energilise töö tõttu olidki puhkpillid kohal ja lühiajalise harjutuse järgi võis oma orkester juba edukalt esineda. Noortel üksi oleks see kõik ülejõu käinud, kuid siin tulid appi ka vanemad tegelased, ja väsimata töö tõttu on nüüd orkester parimaks tõusnud kogu ümbruskonnas, seda tõendas ka orkestri esinemine 1928. a. suvel Jüris korraldatud kihelkondade noorte päeval.

Endise vaikuse asemel kihab nüüd Arukülas energiline tegevus: õpitakse laule, näitemänge, rahvatantsu; korraldatakse pidusid, kursusi, kõnekoosolekuid jne.

Kogu Aruküla õpetajaskond on nüüd osakonna tööle pühendunud: hra Orgussaar orkestrijuhina, hra Kukmann laulukoori juhina, prl. Steinmann rahvatantsude ja näidendi juhina jne. Nii on ka töö õdu.

Aruküla õpetajad võivad küll e:skujuks olla vabaharidustöös kogu maaõpetajaskonnale, kelle kohta juba ajakirjanduseski kurdetakse, et nad olla andunud mammunale ja koolist lahkuvate noorte edasiarendamiseks sõrmegi ei liiguta, vaid isegi töötavad vastu.

Kui sellane vaimustus ja hoolikas tegevus Arukülas kestab, kaovad ja kustuvad peagi kurvad nähted noorte — ja seltskonna elus, ning noorsugu areneb vaimliselt ja kehaliselt iseenda rõõmuks ja kodumaale kasulikuks.

V. L.

ÜENU parlamendist.

ÜENU Esitav Kogu pidas oma selleaastase sügise koosviibimise 27. oktoobril Tallinna osak. kodus. Esitajad tõid elurõõmst noorusõhku koosviibimisele ligidalt ja kaugel, vanadest ja uutest osakondadest. Istungi avas keskjuhatuse esimees A. Meikop tuues tervitusi Soomest, Rootsis, Norrast, Taanist ja Islandist ning märkides mõningaid ülesandeid ja lahendust ootavaid teotsemisvõimalusi. Järgnes hoogne ühislaul „kaunimad laulud.“

Esitajaid oli 30 osakonnast 56. Kinnitati 13 uuf osakonda ja tunnitati likvideerituks Polli-Peraküla osakond. Juubelpidustuste aruanne sisuliselt näitas õnnestumist üle ootuste. Ent aineliselt puudujääk ilmne. Valetati mõtteid kas ja mil määral välismaalaste vastuvõlt soovitav.

E. Vardja huviga oodatud referaat jäi referendi ilmumata jäämise tõttu ära. O. I b i u s (Kolga-Jaanist) kõneles kodukaunistamise vajadusest ja võimalusist. T. K ä s p e r (Arusaarest) kirjeldas alkoholi hävitustööd noorsoos ja esitas uusi teid alkoholi vastases võitluses. A. M e i k o p jutustas naabermaade noorustöö õitsevaist tulemusist. V. R o o b e r g kujutas ÜENÜ majanduslikkude aluste parandamise võimalusi.

Õhtul teelauas järgnes soe meeleolu ja noorusvaim. Huvitavaks tegi olengu vanemate kultuurinõukogu liigete (Kornel, dr. Kuk, Vilhelmson) kaasasolu. Koosviibimisest jäi kõigile meeldiv mälestus. Üle koduse pere hõljus rasketest aegadest hoolimata lootusrikas ja optimistlik meeleolu.

Võimas noorsootöö Sadukülas.

Saduküla noorsoo organiseerimistöö on seotud endise koolinoorsoo tegelase Valdeko Kursi isikuga. Lahkudes koolipingilt ja asudes vanaisa tallu põllutööl, tundis ta selle kõrval tungivat vajadust maanoorte organisatsiooni järele. Pikema kaalumise järele leidis ta maanoorsoo koondisena vastuvõetavama ja kohasema olevat — ÜENÜ.

Töö algas esmalt oma kodu ümbruskonnas, leides aga kohaliste tegelaste ägedat vastuseisu. Viibides lühikest aega Aasperes, sealsete agaramate noortega koos kutsus ellu esimesena ÜENÜ Aaspere osakonna, mis õnnestub hästi. Siit saades julgust ning usku endasse asub uuesti agaralt võitlema kodu ümbruskonna noorte koondamiseks. Ja 2. aprillil 1926 a. kutsus V. Kurs kokku asutamiskoosoleku Saduküla koolimajja. Kokku tuli noori ja vanu arvult üle seitsmekümne. Vaatamata raskustele ja vastutöötamisele jõudis noorte algatus võita peagi rahva poolehoidu.

Esimese aasta ennatsalgavast tööst on märkida 2 referaat-, 1 kõnekoosolek, 2 perekonna õhtut, põllumajanduse kursus, esimene kohaliku kihelkonna spordipäev ning suurejooneline aastapäeva-pidu. Töötasid laulu-muusika-, näite- kehakultuuri-, karskuse- ja põllumajanduse harud.

Teisel tegevusaastal tegutseti veidi tagasihoidlikumalt, sest takistas tööd ruumide puudus. Agaramalt rühkis töötada põllumajandusharu nrs. Joh. Paju juhatusel. Ka karskusharu tegevust ei saa jätta nimetamata. Agaralt võitles karskusideede eest haru juht nrs. R. Polli. Nii korjati karskustöotusi ning valmistati alama astme karskuseksamits vastu nooremate õpingis.

Kolmandal tegevusaastal saadi juba ruumid töötamiseks. Korraldati kursusi, referaat-, vaielus- ja kõne koosolekuid, filmiõhtuid ning lõikuspidu, mis sidus osakonda ümbruskonna vana- kui noorpõllumeestega, kuna täh. pidu oli esimene sarnane kohapääl. Agaram osakonna eestvedaja V. Kurs viibis kolmandal tegevusaastal sõjaväeteenistuses. Osakonna kolmanda aastapäeva pühitsemine jättis noorile parima mulje. Võidi julgelt tunnistada, et nii mõneski asjas ette oli jõutud vanade seltsidest.

Käesoleva aasta algul saabus koju osakonna isa, kelle energia tuntavalt nähtavale kutsus suure tegevuskava. Nii on tänavu korraldatud 4 pidu, 2 neist suuremad suvi-peod koos Tartu ja Nava osakondadega. Mõlemad õnnestusid hästi. Eriti agaralt tegutseb põllumajandusharu. On korraldanud 5 loengut põllupidamisest, karjakasvatusest ja aiandusest, kahe nädalane karjakasvatuse kursus 120 osavõtjale. Osa võetud talu raamatupidamise kursusest Tartus 5 esitajaga. Korraldati praktilisi töid aianduses ning väetise katsepõlde ristikkheina ja rukkiga. Õppereisud korraldati Jõgeva sordiparanduse jaama Tartumaal ja Tooma sooparanduse katsejaama Järvamaal.

Näiteharu oma energilise ja vilunud juhi nrs. Joh. Rehema juhtimisel on tegutsenud agaralt ja tagajärjekalt, mida tõendavad pidudel ettekantud ja soojalt vastuvõetud näidendid. Käesoleval aastal avatud naisharu korraldas veebruari algul esimese kohapäälse naiskäsitöö kahenädalise kursuse arvukale osavõtjaskonnale ja sügisel on korraldamisel esimene majapidamisekeedu kursus.

Kui palju tagajärjekast tööd kolme ja poole aastaga! Isegi vanemad seltsid kadestavad, et noored võtavad neilt ära

töö. Kui palju ilusaid momente osakonna elus nende aastate kestel. Saduküla osakonna ideelistest algatustest ja senisest tegevusest on õhutust saanud paljud kohalised vanemad seltsid ning ümbruskonna noored organiseeruvad järjest ÜENÜ osakondadeks. Nii tekkis hiljuti Siimusti osakond ja on tekkimas osakonnad Vaimastveres ja Lustiveres.

„Quo vadis?“

Torgla (püüab pilgata*)

„Valuga pead sa lapsi ilmale tooma...“

„Palehigis pead sa oma leiba sööma...“

„Mullast oled sa võetud ja mullaks pead sa jälle saama...“

Need needused olla pandud inimkonnale tuhandete aastate eest igaveseks ajaks. Ja nendes märgitud perioodide alusel peame elama oma elu, nende perioodide vahele peame looma oma rõõmud ja mured, lõbu ja leina. Et lunastada mao avatusti ja õuna maitsekust.

Kuid oleme need pealesunnitud olemuse põhilased õmmelnud akti ja annud arhiivi. Tegeleme meie eneste poolt ülesäetud tähiste, kultuurilise arengu, ühiskondliku olemise hüvangu nimel. Ning saavutusi hinnates, loetleme edu selles, et oleme siirdunud metsõnalalt aiaõnalale, härjavankrilint Segrave'i „kuldse nooleni“ ja Eckeneri zeppelinini, aga ka kivipildumisele mürkkaasideni jne.

Kuid ma vist ei eksi, kui arvan kuulnud olevat, et ikka otsitakse inimest, paremat inimest. Ma tõesti ei saa aru, milleks vajame veel inimest, kes oleks rohkem kui mahub kübara ja kingade vahele.

Kas see naljakas loom pole küllalt mägedele tõusnud oma onduleeritud juustega, roheliste huultega, kroonitud neitsititega, tsilindrite, demokraatliku erakonnavaenu ja sensatsioonihingetusega? Ons vaja uurida usse ja süüa lambaliha Darvini eeskujul, et töötada närvid rädalaiks arenemise teooria leiutamiseks? Ons mingit väärtust ükskõiksusel tuleriitade ja ristide vastu, luues katekisme ja kuulutades jumalafõde. Või on leib läinud odavamaks ning pääsetud palehigist, et Nikolai 2. seati püssitorude ette või Marie Antoinette giljotiini alla?

Ja meie otsime veel inimest suuremat kui tänane. Milline peaks olema see õun, mis on rohkem kui praegune söödav? Peab see tuleviku õun olema apelsiin? Ons akrobaadi graafilise silikus ette jooksuvalhaige põllutöölise küürus pihast? Kuhu te paneksite siis giljotiini, kuulipitsid, mürkkaasid, mida teie targemad pead on leiutand kultuurilise arengu tähistamiseks, et muigada puunoolte ja kiviloopimise üle, — kui Vaterloo, Trafalgar ja Verduni verejõgede asemel parlamentides rahvasaadikud kaetõstmise otsustaksid nõrgema allaandmist tugevamale. Samuti nagu nüüd mahahäälataks noorsookultuuri toetussummad ja ehitataks kuningalosse ja Kärevere silde.

Tänapäeva Mooloki (raha) tantsitaja, ameeriklane, pole ju sugugi kuritegija, kui ta neegri kastab petroleumi ja pistab siis põlema naiste au kaitseks. Samuti on tal väga vaja sundida neeger saapaviksijaks, et siis tõendada kui eba-kultuuriline, kõlbliselt ja füüsiliselt alaväärtuslik on üks neeger, sest ta on saapaviksija. Meiegi ideaalseks hüvanguks on küllalt Monte Carlost, lokaalest, tänavnaise embusest ja sellest et lõikame läbi vasika kõri ja riputame ta jalgupidi verest tühjaks nõrguma, et kolletid saaksid valged. Milleks veel mingisugune noorsookultuur?

Maailm on hirmus avaraks tehtud juba pilte maa'imisega, raidkujude voolimjega, sümfoniade komponeerimisega, raamatute kirjutamisega, leiab hallpea Bernard Shaw. Ei tea, kel siis kahju peaks olema külasurnuaiale maetud fundmatuist geeniusist. Jumal tänafud, et meil niigi palju jatkub vooislikkust, et kui keegi liputab rahakotiti või pistab käe tasku raha väljavõtmise eeldusega, et me siis loomusunniliselt käe tõstame kübara juure. Seepärast kaasnoored, kes te kurvaks olete saand, et asjatult olete hoidnud kätt kübara juures kui jagatakse miljoneid, saagem jälle elurõõmsaks.

Seda maailma needust, raha, on mitu korda enam vaja kuninglikkude losside magadismööbli muretsemiseks, piibli ja poksi propageerimiseks, üksikute karskusapostlite ülalpidamiseks, ning kõrtsireisu stipendiumiteks ennastalgavaile ajakirjanikele, et nad paremini jälile saaks vanadele kalossidele, pastorite lõbunaistele või muudele sellesarnastele kultuurilistele asjadele.

Mina arvan, et inimesele peaks jätma ta onduleritud juuksed, rohelised huuled, fargel-detud kraed ja kõik muu, mis seni on mahund kübara ja kingade vahele, sest meie ei leia toetuspunkti kuu kangutamiseks paigalt ega suuda panna maakera lendama uues suunas, kuna me kord uskuma oleme hakand, et me ei või jätta jalga tõstmata teise ette.

Ja ma leian, et ei ole mingi ülekohus, et meile, noorile, võimalust ei anta läbi käia heade vaimude puhastustulest. Sest hiinlane ei pea seda sugugi ülekohtuks, kui hiina tüdruk pistetatakse maast madalast puukingadesse, et jalakesed ei areneks jalgadeks. Me võime ju enda Waaraodele kui tahes palju rääkida, mida me teeksime, kui meil oleks võimalusi. Aga meie ei saa ju ette anda mingit tagatist, et meil armastus mulla vastu pole suurem, kui huvi vaimu vastu. S. i.: meist ei julge nad ometi loota, et kui me kord oleme puhtaks pestud, et me sigadena tagasi ei püherdu porilompi. Ja mil-lin siis rahvamajanduslik kahju, kellele jääksid siis need meie ihaldatud noortekodud, kursuste teadmised jne.

Nii et mina arvan küll, et peaksime olema rahul sellega mis on paratamatu. Sest see on

*) isiklikul riisikol.

ju ka paratamatu, et noorsugu pärib tuleviku. („Kes seda ei usu, see veis on,“ ütleb Sinimandria looja.)

Jäägu sünnitusvalude rahunedes emadele nende head lootused tuleviku suhtes. Püsigu isade kõrtsikultuse palchigi ja pussitamiste odav

vaev meie riikliku karskustegevuse ja kultuurkapitali õigustuseks, õilsa eeskujuna meile meie ajaks.

Kuhu me tõttame?

Jääme sellega, et tulevik kuulub meile ja et mullaks peame jälle saama. Ja küll on healt(?)

Noored neiud,

Noormehed,

Teie olete kindlasti huvitatud enese isiku arendamisest õiges suuvas, olete huvitatud kodu kaunistamisest, majapidamisest, käsitööst riietusest j.n.e. Tellige ajakiri „**EESTI NAINE**“, vastab Teie nõuetele täiesti. —

sagedasti murrate pääd, mida kinkida õele, emale, mõrsjale. Tarvitage juhust ja kinkige „**EESTI NAISE**“ aasta tellimine — see maksab ainult 4 krooni ja Teid tuletatakse meele vähemalt 12 korda aastas. Mujal maailmas peetakse niisugust kingitust väga väärtuslikuks.

» **Tellimine 1930 aasta peale avatud** «

**Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.
Nõudke proovinumbreid. Aad.: Tartu Jakobi 12**

„EESTI NOORUSE“ JÕULUNUMBER

ilmub suurendatud kujul dets. keskel. Kaastöö sellesse numbrisse palume saata hiljemalt 3. dets.

Aeg mõelda 1930 a. peale! Ärge unustage tellimisi uuendamast. Veel vähem tohiks ununeda, et käesoleval aastal panime vaid nurgakivi. Tuhandeid ootame, kes paneks käed külge ja asetaks oma kivi me ehitise seina.

Ühelgi noorsoolasel ja kultuurtegelasel ei tohi puududa ÜENÜ 10 a. juubelialbum „**Kümme aastat noorpõlve**“ (hind 1 kr.) ja A. Meikopi noorsootöö käsiraamat „**Noorsoo liikumisest ja noorsootööst**“ (hind 3 kr.). Tellige ÜENÜ keskjuhatuselt, Tallinn, Lossiplats 4.

Vastutav ja tegev toimetaja Harald Nõmmik. Väljaandja Ülemaalse Eesti Noorsoo Uhenduse Keskjuhatus. Toimetus: Eduard Riisman, August Meikop ja Otto Ibius. Talitusjuht: H. Hasenbuš. „Estotrükk“, Tallinn, S. Karja 8. **Hind 20 senti.**